

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I
KONSUMENTÓW
MAREK NIECHCIAŁ**

Lublin, dnia 29 grudnia 2017 r.

RLU-61-16/2013/2017MW

p.o.

**DECYZJA Nr RLU 08/2017
(wersja bip)**

Stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.), w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko **Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu**

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945) uznaje się działania **Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu**, polegające na:

1. niepodawaniu w *Umowie Pożyczki Pieniężnej* zaciągniętej w opcji ze spłatą pożyczki w domu informacji o wysokości prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu, co stanowi naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 126 poz. 715 ze zm.) w związku z art. 85 ust. 2 ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami z dnia 23 marca 2017r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 819)

za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, tj. działanie bezprawne opisane w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945) ;

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 7 czerwca 2014 r.

2. stosowaniu opłaty za obsługę w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.),

3. stosowaniu opłaty przygotowawczej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.),

za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów z art. 24 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 24 ust.1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945) i i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 7 czerwca 2014 r.

II. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 oraz w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945) , stosownie do art. 264 § 1 w związku z art. 263 ust 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.) w związku z art.16 ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania administracyjnego oraz zmianie niektórych innych ustaw z dnia 7 kwietnia 2017r. (Dz.U. poz. 935) obciąża się Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu kosztami postępowania, które kończy niniejsza decyzja administracyjna, w kwocie (...) i zobowiązuje do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK) przeprowadził postępowanie wyjaśniające sygn. akt DDK-405-67/2013/BK, mające na celu wstępne ustalenie, czy wybrani przedsiębiorcy udzielający konsumentom pożyczek dopuścili się w zakresie prowadzonej działalności naruszenia przepisów, uzasadniających wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm. – aktualnie t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 229 ze zm.), zwanej dalej ustawą okik.

W toku tego postępowania Prezes UOKiK dokonał analizy wzorców umów stosowanych przez Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu (zwanego dalej: przedsiębiorcą, Spółką lub Meritum Polska) w obrocie z konsumentami, tj.: wzorca *Umowy pożyczki pieniężnej*, *Regulaminu pożyczek pieniężnych*, formularza informacyjnego oraz *Tabeli opłat*, jak również zweryfikował treść umów zawartych z konsumentami. Przeprowadzona analiza pozwoliła Prezesowi UOKiK podjąć uzasadnione podejrzenie, że ww. przedsiębiorca może stosować praktyki naruszające

zbiorowe interesy konsumentów.

Prezes UOKiK powiadomił przedsiębiorcę o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego o sygn. akt RLU - 61-16/2013/MW, w oparciu o upoważnienie Prezesa UOKiK z dnia 18 czerwca 2013 r., oraz o treści postawionych Meritum Polska zarzutów, dotyczących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

I. niepodawaniu w formularzach informacyjnych do *Umów Pożyczki Pieniężnej*, w rubryce „inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową”, informacji o opłacie za obsługę pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art. 13 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.– zwanej dalej ustawą kk, a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik;

II. niepodawaniu w *Umowach Pożyczki Pieniężnej* informacji o wysokości prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu, co może stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy kk., a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik;

III. podawaniu w *Umowach Pożyczki Pieniężnej* nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206 ze zm.) - zwanej dalej ustawą pnpr, a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik.

IV. wprowadzeniu konsumentów w błąd, co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie pożyczki obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty pożyczki, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy pnpr, a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik;

V. podawaniu w *Umowach Pożyczki Pieniężnej* nieprawdziwej informacji o całkowitym koszcie kredytu, poprzez nieuwzględnienie w niej kosztów obsługi pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy pnpr w zw. z art. 5 pkt 6 ustawy kk, a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik;

VI. stosowaniu we wzorcu *Umowy Pożyczki Pieniężnej* postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁽⁴⁵⁾ Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.) - zwanej dalej k.p.c., poprzez zawarcie we wzorcu umowy postanowienia o treści:

(...) *Koszty wypowiedzenia umowy wysłanego listem poleconym wynoszą 60 z/szt. (pkt 12 wzorca „Umowy Pożyczki Pieniężnej”),*

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik.

VII. stosowaniu opłaty za obsługę pożyczki w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), zwanej dalej ustawą znk, a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt

3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik;

VIII. stosowaniu opłaty przygotowawczej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy znk, a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik. (Powiadomienie z dnia 19 czerwca 2013 r. k.8-14)

Prezes UOKiK zaliczył w poczet materiału dowodowego zebranego w postępowaniu administracyjnym informacje zebrane w toku postępowania wyjaśniającego DDK -405-67/12/BK (Postanowienie z dnia 20 czerwca 2013 r. k. 15-16).

Prezes UOKiK, po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku Meritum Polska o wydanie decyzji zobowiązującej w odniesieniu do zarzutów przedstawionych Meritum Polska w pkt I, III, IV, V, VI Postanowienia o wszczęciu postępowania administracyjnego wydał w dniu 21 maja 2014 r. Decyzję częściową, zobowiązaniową RLU 05/14 - na podstawie art. 28 ust. 1, 2 i 3 ustawy okik (k. 330-367).

Natomiast w odniesieniu do zarzutów z pkt II, VII i VIII Postanowienia o wszczęciu postępowania administracyjnego Prezes UOKiK uzyskał następujące stanowisko przedsiębiorcy:

a) co do zarzutu określonego w pkt II Postanowienia o wszczęciu postępowania administracyjnego”

- Meritum Polska stwierdził, iż w związku z wątpliwościami Prezesa UOKiK zobowiązuje się do dodania odpowiednich zapisów w Umowie Pożyczki Pieniężnej informujących o wysokości „*provizji dla Przedstawiciela*” w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta – zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy o kk; (pismo z dnia 8 lipca 2013 r. k. 249-259);

- odnośnie sprecyzowania stanowiska w zakresie kierunku zmian, złożył wnioski o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ustawy okik oraz ponownie zobowiązał się do dokonania zmian w stosowanym wzorcu umownym (pismo z dnia 20 sierpnia 2013 r. k. 262-268);

- w ocenie Spółki „*provizja dla przedstawiciela*” nie jest tym samym, co „*provizja za spłatę kredytu przed terminem*”, o którym mowa w art. 50 ustawy o kk, gdyż Spółka w żadnym momencie nie zamierzała i nie zamierza pobierać takiej opłaty. Wyjaśniając zasady „*provizji dla przedstawiciela*” Spółka podała, że jest ona uzależniona przede wszystkim od tego, czy konsument skorzystał z obsługi pożyczki w domu, która to opcja nie jest niezbędna do zawarcia umowy pożyczki. Zatem w przypadku, gdy konsument spłaci pożyczkę przed terminem, ale nie była to pożyczka obsługiwana w domu konsumenta, to nie ponosi on kosztów wspomnianej prowizji (które zawierają się wyłącznie w opcjonalnej opłacie za obsługę pożyczki w domu). Jednocześnie, w każdym przypadku wcześniejszej spłaty, choćby części pożyczki przez konsumenta przed terminem, koszt pożyczki ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy zgodnie z art. 49 ustawy o kk. Odpowiedniemu obniżeniu ulega również koszt pożyczki w przypadku wyboru opcji „*obsługi pożyczki w domu*”, a obniżenie to dokonywane jest w dwóch etapach: najpierw całkowity koszt pożyczki pomniejszany jest zgodnie z ustawą o kk, proporcjonalnie do okresu wcześniejszej spłaty a następnie od tak pomniejszonego salda pobierana jest wspomniana „*provizja dla przedstawiciela*”. Taki sposób rozliczania powoduje, że w przypadku spłaty całości lub części pożyczki przed terminem również kwota „*opłaty za obsługę w domu*” ulega odpowiedniemu zmniejszeniu. Zatem pobierana przez Spółkę „*provizja dla przedstawiciela*”, uzależniona jest od

skorzystania z dodatkowej opcji „obsługi pożyczki w domu”, a nie od wcześniejszej spłaty przez konsumenta, nie jest zatem prowizją za wcześniejszą spłatę kredytu w rozumieniu art. 50 ww. ustawy (pismo z dnia 7 listopada 2013 r. k. 287-289)

- Meritum Polska podał szczegółowy sposób wyliczenia „prowizji dla przedstawiciela” oraz „rabatu za obsługę pożyczki w domu” na podstawie 5 przypadków (pismo z dnia 31 stycznia 2014 r. k. 291-305).

- Meritum Polska ponownie zmodyfikował swoje zobowiązanie w zakresie pkt II wskazując, iż zamieści w Umowie Pożyczki Pieniężnej informację o treści: „Pożyczkodawca wypłaci rabat od opłaty za „Obsługę pożyczki w domu”. Kwota rabatu za „Obsługę pożyczki w domu” zostanie wyliczona przy uwzględnieniu liczby spłaconych rat pożyczki udzielonej na podstawie umowy oraz okresu jaki pozostał do spłaty pożyczki zgodnie z Umową”. Zobowiązanie dotyczyło również zamieszczenia w zawartych ale jeszcze nie spłaconych umowach aneksów, na podstawie których kredytobiorcy zostaną poinformowani o nie naliczaniu w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki „prowizji dla Przedstawiciela” (pismo z dnia 18 kwietnia 2014 r. k. 310-320);

b) co do zarzutu określonego w pkt VII i VIII Postanowienia o wszczęciu postępowania administracyjnego”

- przedsiębiorca nie zgadza się z kwalifikacją jego działań polegających na pobieraniu opłaty „za obsługę w domu”, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty oraz „opłaty przygotowawczej”, której wartość nie odpowiada wartości realizowanych świadczeń, jako czynów nieuczciwej konkurencji. Zdaniem Spółki „opłata za obsługę w domu” oraz „opłata przygotowawcza” nie są tylko i wyłącznie opłatami za wykonane przez Meritum Polska usługi i jako takie nie mogą być postrzegane. W wysokości tych opłat uwzględnione są wszelkie koszty działalności przedsiębiorcy związane z przygotowaniem umowy pożyczki oraz pozostałej niezbędnej procedury zmierzającej do udzielenia pożyczki jak również procedury odbioru pożyczki w domu konsumenta w przypadku opłaty za obsługę w domu. Co więcej, wysokość tych opłat uwzględnia również ryzyko jakie ponosi pożyczkodawca udzielając konsumentom pożyczek i dokonując odbioru poza swoją siedzibą. Podkreślić należy, iż w ocenie przedsiębiorcy, ryzyko udzielania pożyczek jest znacznie wyższe w przypadku udzielania pożyczek na wyższe kwoty (gdyż przekazuje większy kapitał do dyspozycji konsumenta) niż w przypadku udzielania pożyczek na mniejsze kwoty. W przypadku pożyczek na większe kwoty również w okresie późniejszym wyższe są koszty, które przedsiębiorca musi ponieść w celu ewentualnej egzekucji należności. Jednocześnie w związku ze znacznie mniej sformalizowanym procesem weryfikacji zdolności kredytowej konsumentów udzielanie pożyczek wiąże się ze znacznie wyższym ryzykiem dla pożyczkodawcy. Ponadto ilość wizyt Przedstawiciela Meritum Polska u danego konsumenta w celu odbioru rat pożyczki nie zawsze jest równa liczbie rat, gdyż bardzo często konsumenci spłacają raty w niższej wysokości niż rata przewidziana w zawartej umowie, zatem w celu odbioru jednej pożyczki konieczna jest nawet kilkukrotna wizyta u konsumenta. Również koszt wizyt u konsumentów jest uzależniony od miejsca zamieszkania konsumenta i jej odległości od siedziby przedsiębiorcy lub miejsca zamieszkania Przedstawiciela”. Chcąc traktować wszystkich konsumentów jednakowo, przedsiębiorca nalicza przedmiotowe opłaty jako iloczyn jednolitej stawki procentowej oraz kwoty zaciągniętej pożyczki. Proporcjonalne rozłożenie kosztów pożyczki jest zgodne z powszechnie przyjętym na rynku zwyczajem gospodarczym, zgodnie z którym za pożyczanie

wyższej kwoty ponosi się odpowiednio wyższe koszty. Dodatkowo taki sposób wyliczania opłat pozwala przedsiębiorcy zaoferować kredyt na niższą kwotę przy naliczeniu stosunkowo niewysokich kosztów, dzięki czemu pożyczki te obciążają konsumentów w najmniej możliwym stopniu. Ponadto informacja o wysokości opłaty za „obsługę pożyczki w domu” konsumenta jest przekazana konsumentowi w sposób jasny i jednoznaczny a zatem jest pełna i rzetelna, tym samym nie narusza dobrych obyczajów (pismo z dnia 8 lipca 2013 r. (k. 249-259);

- stanowisko to zostało podtrzymane w piśmie z dnia 20 sierpnia 2013 r. (k. 262-268);

- Spółka nie jest w stanie przedstawić pozycji kosztów i ich wysokości jakie uwzględniła w „opłacie przygotowawczej” oraz w opłacie za „obsługę pożyczki w domu”, z uwagi na „bardzo indywidualny charakter każdej z umów pożyczki oraz bardzo dużą ilość zmiennych mających wpływ na koszty działalności ponoszone przez Spółkę”. Jednak zasadą Spółki jest pozyskanie (...) zwrotu z zainwestowanego kapitału, co oznacza, że z każdego zainwestowanego w działalność 100 zł Spółka dąży do uzyskania (...) zł zysku. Stąd też w konsekwencji, wyżej wymienione opłaty ukształtowane zostały jako iloczyn jednolitej stawki procentowej oraz kwoty pożyczki. Przedsiębiorca podał tytuły kosztów ponoszonych w związku z prowadzoną działalnością, z których znaczna część, wg złożonych wyjaśnień, zależna jest od indywidualnej historii spłaty. Co do żądania przez Prezesa UOKiK podania stosowanej przez przedsiębiorcę metody wyceny stopnia ryzyka udzielonych pożyczek, przedsiębiorca podał, że nie stosuje odrębnej wyceny ryzyka dla każdej pożyczki, niemniej przyjmuje na podstawie swoich doświadczeń biznesowych, że pożyczki na wyższe kwoty mają wyższy stopień ryzyka. W związku z tym, wysokość „opłaty przygotowawczej” i opłaty „za obsługę pożyczki w domu” jest bezpośrednio uzależniona od kwoty kapitału udostępnionego konsumentowi, stąd jest wyższa przy wyższych kwotach pożyczek (pismo z dnia z 8 października 2013 r., k. 274-280);

- w piśmie z dnia 18 kwietnia 2014 r. (k. 310-320) Spółka poinformowała o podjęciu decyzji o zmianie swojego stanowiska wobec zarzutów VII i VIII, poprzez uznanie ich zasadności i również w tym zakresie wniosła o wydanie decyzji zobowiązaniowej. Wskazała, iż w przypadku wyboru przez konsumenta opcji „obsługi pożyczki w domu konsumenta” wysokość opłaty z tego tytułu będzie na tym samym poziomie dla każdej kwoty pożyczki o tej samej ilości rat. Natomiast wysokość „opłaty przygotowawczej” nie będzie uzależniona od kwoty pożyczki. Jak wynikało z załączonych tabel proponowana wysokość „opłaty przygotowawczej” miała być taka sama dla pożyczek o różnej wysokości dla takiego samego okresu spłaty, przy czym opłata ta była tym wyższa im dłuższy okres spłaty. Jednocześnie wskazała, iż od 34 tygodnia 2013 r. (zatem od 26 sierpnia 2013 r.) zaprzestała sprzedaży umów pożyczek.

Dodatkowo Spółka wniosła o odstąpienie od jej ukarania karą pieniężną, w przypadku odmowy wydania decyzji zobowiązaniowej, ze względu na to iż:

- nie prowadzi już sprzedaży pożyczek od 34-tygodnia 2013 r.

- wobec złożenia przez Spółkę zobowiązania do usunięcia wszystkich nieprawidłowości, cel postępowania został już osiągnięty;

- stosowane przez Spółkę zapisy umowy pożyczki, a zakwestionowane przez Prezesa UOKiK, zamieszczone zostały we wzorcach z zamiarem nieumyślnym, były następstwem interpretacji przez Spółkę nieprecyzyjnych zapisów prawa;

- Spółka nie posiada od dnia 31 marca 2014 r. zarządu, interesy Spółki reprezentuje aktualnie

prokurent.

Prezes UOKiK powiadomił Meritum Polska o zakończeniu zbierania materiału dowodowego pismem z dnia 16 maja 2014 r., co do zarzutów z pkt II, VII i VIII postanowienia o wszczęciu postępowania administracyjnego oraz o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym sprawy. Meritum Polska z uprawnienia tego nie skorzystał (k. 326-327).

Pismem z dnia 18 września 2014 r. Spółka poinformowała, iż nadal nie posiada zarządu a w Spółce pozostaje 2 prokurentów (k. 401)

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2014 r. Prezes UOKiK zawiesił prowadzone postępowanie administracyjne z urzędu na podstawie art. 97 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego - dalej jako k.p.a. w związku z art. 83 ustawy okik (k. 425-428).

Na wniosek Prezesa UOKiK Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego Postanowieniem z dnia 4 maja 2016 r. ustanowił dla Meritum Polska kuratora, którego zobowiązał do podjęcia działań zmierzających do zwołania zgromadzenia wspólników ww. Spółki, celem dokonania wyboru jej zarządu lub w razie istnienia przyczyn rozwiązania Spółki, do podjęcia przez wspólników uchwały o rozwiązaniu Spółki i powołaniu likwidatora (k. 435-436).

Postanowieniem z dnia 27 marca 2017 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu VIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego uchylił kuratelę i zwolnił osobę pełniącą tę funkcję z roli kuratora dla Meritum Polska na jej wniosek z powodu bezskuteczności podejmowanych działań (k. 441-444).

W dniu 11 września 2017 r. Prezes UOKiK, w związku z pozyskaniem informacji o powołaniu osoby na funkcję prezesa zarządu Meritum Polska, wydał postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania administracyjnego, o czym powiadomił Spółkę (k. 472-482).

Pismem z 9 października 2017 r. Meritum Polska złożył wyjaśnienia, iż aktualnie nie prowadzi działalności i nie zamierza prowadzić działalności w zakresie udzielania pożyczek konsumentom. Ostatnią pożyczkę gotówkową udzielił przed dniem 26 sierpnia 2013 r., aktualnie nie jest związany umową pożyczki z żadnym konsumentem (k. 489-536).

Pismem z dnia 14 grudnia 2017 r. Prezes UOKiK ponownie powiadomił Meritum Polska o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym sprawy (k. 540).

Prezes UOKiK ustalił co następuje :

Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu prowadzi działalność gospodarczą na postawie wpisu do KRS pod nr 0000258678, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Poznaniu – Nowe Miasto i Wilda, VIII Wydział Gospodarczy KRS.

dowód : wydruk z Krajowego Rejestru Sądowego k. 393-399

Przedsiębiorca do 26 sierpnia 2013 r. oferował i udzielał pożyczki gotówkowe na rzecz konsumentów. Oferta pożyczki przedstawiana była konsumentom – potencjalnym pożyczkobiorcom:

- na stronie internetowej Spółki;

- przy użyciu materiałów reklamowych takich jak ulotki oraz plakaty;
- za pośrednictwem przedstawicieli handlowych w ramach bezpośredniego kontaktu z klientem, poprzez prezentację całości dokumentacji w domu klienta, przed podpisaniem umowy,
- bezpośrednio w biurze Spółki.

Spółka specjalizowała się w obsłudze klientów indywidualnych oferując szybkie pożyczki gotówkowe w kwocie od 300 zł do 2500 zł, w okresie kredytowania od 4 do 41 tygodni. Umowy z konsumentami zawierane były najczęściej w domach konsumentów przy udziale kierownika grupy handlowej lub innego umocowanego przedstawiciela Meritum Polska. Zakresem tej działalności przedsiębiorca obejmował część województwa zachodniopomorskiego tj. miejscowości: Szczecin, Police, Goleniów, Stargard Szczeciński, Świnoujście, Koszalin, Maszewo, Chociwel, Łobez, Barlinek, Pyrzyce, Choszczno.

W III kwartale 2012 r. Meritum Polska udzieliła konsumentom (...) pożyczek. Z tej liczby (...) konsumentów nie wybrało opcji „obsługi pożyczki w domu”, co stanowi (...) Od 1 stycznia 2013 r. do 30 września 2013 r. Spółka zawarła (...) umowy pożyczki.

Zawarcie umowy pożyczki następowało wskutek wniosku złożonego przez konsumenta, przy czym weryfikacja wniosku nie powodowała obciążenia konsumenta żadnymi kosztami.

Meritum Polska udzielała pożyczek konsumentom zawierając z nimi umowy o usługi finansowe w oparciu o wzorce:

- *Umowy Pożyczki Pieniężnej,*
- *Regulamin pożyczek pieniężnych.*

Wzorce te opracowane zostały przez przedsiębiorcę w grudniu 2011 r.

Zawarcie umowy pożyczki związane było z obowiązkiem poniesienia przez konsumenta następujących opłat:

- opłaty przygotowawczej
- ubezpieczenia pożyczki (opcjonalnie);
- oprocentowania,
- opłaty za obsługę pożyczki w domu konsumenta (opcjonalnie). W takim wypadku do domu konsumenta przychodził Przedstawiciel Spółki, który przedstawiał propozycję zawarcia umowy, a następnie był upoważniony do odbioru rat pożyczki w domu pożyczkobiorcy. Opłata za „obsługę pożyczki w domu” była ustalana jako kwota w złotych, stanowiąca iloczyn stałego współczynnika i kwoty pożyczki. Opłata ta była zatem tym wyższa, iż wyższa kwota pożyczki.

dowód: wyjaśnienia Spółki k. 22-143, k. 149-241.

Ustalenia Prezesa UOKiK odnośnie „prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki”

W przypadku spłaty przez konsumenta pożyczki przed terminem, Spółka wyliczała i wypłacała konsumentom rabat za wcześniejszą spłatę pożyczki, co miało odzwierciedlenie w zapisie wzorca „Umowy Pożyczki Pieniężnej” § 2 o treści: „Pożyczkobiorca może dokonać spłaty całości lub części pożyczki przed terminem określonym w niniejszej umowie (pkt 1). W przypadku spłaty całości lub części pożyczki przed terminem spłaty określonym w niniejszej umowie, całkowity koszt spłaty ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który

skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby Pożyczkobiorca poniósł je przed spłatą (pkt 2). Opłata przygotowawcza – pobierana jest za czynności związane z zawarciem umowy. W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki Pożyczkodawca wpłaci również rabat od Opłaty za obsługę w domu, który będzie udzielony w przypadku spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta w całości przed terminem określonym w Umowie. Kwota rabatu za obsługę pożyczki w domu będzie uwzględniała dotychczasową historię spłat pożyczki udzielonej na podstawie umowy oraz koszt prowizji Przedstawiciela z tytułu wcześniejszej spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta (pkt 3).

Ponadto we wzorcu umowy pożyczki oraz w umowach pożyczki zamieszczony był zapis: „Pożyczkodawca nie pobiera prowizji za wcześniejszą spłatę pożyczki”.

Jednocześnie ani w umowie pożyczki ani też w formularzu informacyjnym do Umów Pożyczek Pieniężnych, w rubryce „inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową”, w przypadku pożyczek zawartych w opcji obsługi pożyczki w domu konsumenta, nie ma informacji o wysokości „prowizji dla Przedstawiciela” z tytułu wcześniejszej spłaty całkowitej kwoty do zapłaty, ani też sposobu jej wyliczenia.

Prezes UOKiK ustalił, że „prowizja dla Przedstawiciela” była wynagrodzeniem przedstawiciela obsługującego pożyczkę w domu konsumenta płatną na podstawie umowy pomiędzy Meritum Polska a przedstawicielem.

Ponadto Prezes UOKiK ustalił następujący sposób liczenia w 2013 r. przez Meritum Polska rabatu dla konsumenta w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki przez konsumenta:

Przykład 1.: dla pożyczki w kwocie 500 zł udzielonej na okres 28 tygodni,

- (...)

Rabat należny konsumentowi z tytułu obsługi pożyczki w domu, w związku z wcześniejszą spłatą tj. za 84 dni tj. **kwota 169,92 zł zostaje pomniejszony o 11,89 zł i wynosi 158,03 zł.**

Końcowy rabat dla konsumenta łączny z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki to 158,03 zł + 9,65 zł = 167,68 zł.

wersja b) konsument spłaca pożyczkę przed terminem (data zawarcia umowy 19.08.2013 r., data spłaty 15.01.2014 r. (łącznie 196 dni); klient korzystał z pożyczki przez 149 dni, nie korzystał z pożyczki przez 47 dni;

(...)

Rabat należny konsumentowi z tytułu obsługi pożyczki w domu, w związku z wcześniejszą spłatą tj. za 47 dni tj. kwota 95,07 zł **zostaje pomniejszony o 6,65 zł i wynosi 88,42 zł.**

Końcowy rabat dla konsumenta łączny z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki to 88,42 zł + 5,40 zł = 93,827,81 zł.

Przykład 2: dla pożyczki w kwocie 800 zł udzielonej na okres 41 tygodni,

- (...)

Rabat należny konsumentowi z tytułu obsługi pożyczki w domu, w związku z wcześniejszą spłatą tj. za 126 dni tj. **kwota 306,34 zł zostaje pomniejszony o 21,44 zł i wynosi 284,90 zł.**

Końcowy rabat dla konsumenta łączny z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki to 284,90 zł +

22,92 zł = 307,82 zł.

Przykład 3) dla pożyczki w kwocie 600 zł udzielonej na okres 41 tygodni,

(...)

Rabat należny konsumentowi z tytułu obsługi pożyczki w domu, w związku z wcześniejszą spłatą tj. za 133 dni tj. kwota 252,02 zł. **zostaje pomniejszony o 17,64 zł i wynosi 234,38 zł.**

Końcowy rabat dla konsumenta łączny z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki to 234,38 zł + 18,15 zł = 252,53 zł.

dowód : wyjaśnienia przedsiębiorcy z dnia 31 stycznia 2014 r. k. 291- 293

Z powyższego wynika, że w przypadku zawarcia umowy z opcją „*obsługi pożyczki w domu*” i wcześniejszej spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty, konsument otrzymywał rabat za wcześniejszą spłatę kredytu, obliczony proporcjonalnie do faktycznego okresy korzystania z pożyczki. Rabat ten stanowił sumę „*rabatu z oprocentowania*” i „*rabatu za obsługę pożyczki w domu*”. Powyższy rabat był pomniejszony o kwotę stanowiącą tę część „*provizji dla Przedstawiciela*”, której przedstawiciel nie otrzymał w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki. Na podstawie analizowanych wyżej przypadków stwierdzić należy, iż wynosił on (...) od kwoty rabatu udzielonego konsumentowi.

W konsekwencji w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki przez konsumenta, zawieranej w opcji „*obsługi pożyczki w domu*” konsument obciążony był kosztem „*provizji dla Przedstawiciela*” za okres, o który umowa została skrócona, wskutek wcześniejszej spłaty.

Ustalenia Prezesa UOKiK dotyczące „opłaty przygotowawczej” i „opłaty za obsługę pożyczki w domu”.

Informacje o wysokości ww. opłat zamieszczone były w Tabeli opłat sporządzonych przez Meritum Polska oddzielnie dla każdej oferty pożyczki.

Przykładowe (losowe wybrane przez Prezesa UOKiK z Tabel opłat Spółki) wskazania wysokości ww. opłat pobieranych przez Spółkę w 2012 r. zamieszczone są w poniższych Tabelach nr 1- 6:

dowód: k. 151-157

Tabela 1 Pożyczka na 28 tygodni rrs0 434,85 %

Kwota do wypłaty w zł	Całkowa kwota pożyczki w zł	Opłata przygotowawcza w zł	Opłata za obsługę w domu w zł	Roczna stopa oprocentowania
500	540	40	327,39	19 %
1000	1080	80	626,78	19%
1500	1620	120	954,17	19%
2000	2 160	160	1 253,56	19%
2500	2 700	200	1 580,95	19%
3000	3 240	240	1 880,43	19%
3500	3 780	280	2 207,73	19%

Tabela 2 Pożyczka na 41 tygodni rrs0 264,12%

Kwota do wypłaty w zł	Całkowa kwota pożyczki w zł	Opłata przygotowawcza w zł	Opłata za obsługę w domu w zł	Roczna stopa oprocentowania
500	540	40	361,57	19 %
1000	1080	80	811,84	19 %
1500	1620	120	1 084,70	19%
2000	2 160	160	1 357,55	19%
2500	2 700	200	1 807,83	19%
3000	3 240	240	2 169,39	19%
3500	3 780	280	2 530,96	19%

Tabela 3 Pożyczka na 10 tygodni rrs0 393,17%

Kwota do wypłaty w zł	Całkowa kwota pożyczki w zł	Opłata przygotowawcza w zł	Opłata za obsługę w domu w zł	Roczna stopa oprocentowania
300	356,31	35,31	56,63	19 %
400	475,08	47,08	85,37	19 %
500	593,85	58,85	104,22	19 %
600	712,62	70,62	123,06	19 %
700	831,39	82,39	141,90	19 %
800	950,16	94,16	160,75	19 %

Tabela 4 Pożyczka na 17 tygodni rrs0 690,54%

Kwota do wypłaty w zł	Całkowa kwota pożyczki w zł	Opłata przygotowawcza w zł	Opłata za obsługę w domu w zł	Roczna stopa oprocentowania
300	356,43	29,43	141,85	19 %
400	475,24	39,24	172,13	19 %
500	594,05	49,05	219,41	19 %
600	712,86	58,86	266,70	19 %
700	831,67	68,67	313,98	19 %
800	950,48	78,48	361,26	19 %
900	1 069,29	88,29	408,55	19 %
1 000	1 188,10	98,10	445,22	19%

Prezes UOKiK ustalił, iż (jak wynika z danych zamieszczonych w Tabeli 1-4) wysokość „opłaty

przygotowawczej” uzależniona jest od wysokości pożyczki i okresu jej spłaty:

- w przypadku pożyczek w wysokości od 500 zł do 3,500 zł udzielanych na okres 28 tygodni lub 41 tygodni – opłata przygotowawcza wynosi (...)(wyliczenia własne Prezesa UOKiK) całkowitej kwoty pożyczki.

- w przypadku pożyczek w wysokości od 500 zł do 1,000 zł udzielanych na okres 17 tygodni – opłata przygotowawcza wynosi (...)(wyliczenia własne Prezesa UOKiK) całkowitej kwoty pożyczki;

- w przypadku pożyczek w wysokości od 300 zł do 800 zł udzielanych na okres 10 tygodni – opłata przygotowawcza wynosi (...) (wyliczenia własne Prezesa UOKiK) całkowitej kwoty pożyczki.

Zatem wysokość „opłaty przygotowawczej” była najwyższa dla pożyczek udzielanych na najkrótszy okres. Przykładowo: dla pożyczek udzielanych w takiej samej wysokości pożyczka 500 zł na 10 tygodni, „opłata przygotowawcza” wynosiła 58,85 zł, na 28 i 41 tygodni „opłata przygotowawcza” wynosiła 40 zł;

Natomiast oferta pożyczki o nazwie ROLLOUT zawierana była na odmiennych warunkach:

Tabela 5 Pożyczka 4 tygodniowa ROLLOUT rrs0 1356,85%

Kwota do wypłaty W zł	Całkowita kwota pożyczki w zł	Opłata przygotowawcza w zł	Opłata za obsługę w domu w zł	Roczna stopa oprocentowania
200	218	18	33,01	19%
300	327	27	49,01	19 %
400	436	36	66,02	19 %
500	545	45	82,02	19 %
600	654	54	99,03	19 %
700	763	63	115,03	19 %
800	872	72	131,03	19%

Tabela 6 Pożyczka 17 tygodniowa ROLLOUT rrs0 696,45%

Kwota do wypłaty W zł	Całkowita kwota pożyczki w zł	Opłata przygotowawcza w zł	Opłata za obsługę w domu w zł	Roczna stopa oprocentowania
200	218	18	107,83	19%
300	327	27	162,25	19 %
400	436	36	215,66	19 %
500	545	45	270,08	19 %
600	654	54	324,49	19 %
700	763	63	377,91	19 %
800	872	72	432,32	19 %

W przypadku oferty pożyczki o nazwie ROLLOUT „opłata przygotowawcza” stanowiła (...) całkowitej kwoty pożyczki. Opłata ta była taka sama dla pożyczek w tej samej kwocie ale udzielanej na różne okresy, natomiast była tym wyższa, im wyższa kwota pożyczki.

Jeżeli natomiast chodzi o opłatę „za obsługę pożyczki w domu” to dla pożyczek udzielanych na ten sam okres była wyższa, im wyższa była kwota pożyczki. Zatem wysokość opłaty nie była powiązana z ilością spłacanych rat. Porównując natomiast pożyczki udzielane na tą samą kwotę, ale na różne okresy spłaty, to opłata ta była tym wyższa im dłuższy okres spłaty, przy czym wzrost tej opłaty nie był proporcjonalny do wzrostu ilości rat, co oznacza, że opłata ta była niezależna od ilości spłacanych rat, rosła natomiast jedynie w zależności od wysokości pożyczki.

Przedsiębiorca z dniem 26 sierpnia 2013 r. zaprzestał przedstawiania ofert i zawierania umów pożyczek. Założyć zatem można, że ostatnie umowy pożyczki zostały zawarte w dniu 25 sierpnia 2013 r. Pożyczki udzielane przez Spółkę na najdłuższy okres (pożyczki 41 tygodniowe czyli 287 dni), mogły zatem funkcjonować w obrocie do 7 czerwca 2014 r., zatem przyjęto, iż w tej dacie Przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki.

Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Podstawą zastosowania przepisów ustawy okik jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa Urzędu, iż w wyniku stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zagrożony został interes publicznoprawny. Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy okik, ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Przepis ten przesądza o przynależności niniejszej ustawy do dziedziny prawa publicznego, jak również o wyłączeniu możliwości podejmowania przez Prezesa UOKiK działań w celu ochrony interesów indywidualnych czy grupowych. W toku postępowania i przy wydawaniu decyzji Prezes UOKiK jest zatem rzecznikiem interesu publicznego. Rola ta wynika nie tylko z celu ustawy okik, lecz również z jednej z naczelnych zasad postępowania administracyjnego, tj. zasady uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli, określonej w art. 7 k.p.a. Wobec powyższego, wykazanie wystąpienia zagrożenia interesu publicznoprawnego w danej sprawie stanowi podstawową przesłankę warunkującą możliwość jej rozstrzygnięcia w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W ocenie Prezesa UOKiK, niniejsza sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub w przyszłości będą klientami Meritum Polska sp. z o.o. Działania Meritum Polska nie dotyczą interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna, poprzez to, że zawarły lub mogą zawrzeć umowy o pożyczkę z Meritum Polska. Należy przy tym zauważyć, że interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy, naruszenie zbiorowego interesu konsumentów stanowi jednocześnie naruszenie interesu

publicznoprawnego. Wobec powyższego, uzasadnione było podjęcie przez Prezesa UOKiK w niniejszej sprawie działań przewidzianych w ustawie okik.

Naruszenie zakazu z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy okik

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w brzmieniu Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm., zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ust. 2 tego artykułu definiuje tę praktykę jako godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

W tym miejscu wskazać należy, iż z dniem 18 stycznia 2015 r. art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945) wprowadził zmiany do ustawy okik. Jednocześnie w art. 3 tej ustawy zamieszczono przepis przejściowy, zgodnie z którym „do spraw, w których postępowanie wszczęto przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile przepisy art. 4, art.7, art.10 i art.11 nie stanowią inaczej”. Stąd też stan faktyczny sprawy oceniany jest na podstawie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy okik, w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania administracyjnego.

Ustawodawca w art. 24 ust. 2 ustawy okik podał przykładowe zachowania przedsiębiorców, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów. Są to, między innymi :

3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

W świetle powyższego, zachowanie przedsiębiorcy może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdy spełnione są równocześnie trzy przesłanki wyinterpretowane z art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy:

1. kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
2. zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności lub innej praktyki stypizowanej w 24 ust. 2 ustawy okik – w okolicznościach przedmiotowej sprawy – czynu nieuczciwej konkurencji, w rozumieniu art. 3 ust.1 ustawy znk;
3. praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Ad 1. Strona postępowania (przedsiębiorca)

Zakaz naruszenia zbiorowych interesów konsumentów odnosi się do przedsiębiorców. Art. 4 pkt 1 ustawy okik zawiera legalną definicję przedsiębiorcy, zgodnie z którą pod tym pojęciem rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek

przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorcą, zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jest więc osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Działalnością gospodarczą, w myśl art. 2 ww. ustawy, jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Podmiot będący stroną niniejszego postępowania posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powołanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy okik, gdyż jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą działalność gospodarczą we własnym imieniu i na własny rachunek. Tym samym oznacza to, iż zachowanie Meritum Polska podlega kontroli dokonywanej na podstawie przepisów ustawy okik.

Ad 2. Bezprawność

Analizując kolejną przesłankę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów tj. bezprawność, zauważyć należy, że ustawodawca nie uregulował w ustawie okik pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy. Bezprawność najogólniej należy rozumieć jako niezgodność działania (lub zaniechania) z obowiązującym porządkiem prawnym. W związku z tym, że bezprawność jest kategorią obiektywną, dokonując oceny, czy działanie przedsiębiorcy jest bezprawne, w pierwszej kolejności należy właśnie stwierdzić, czy wykazuje ono sprzeczność z powszechnie obowiązującym porządkiem prawnym.

Mając na uwadze powyższe, wskazać należy, iż bezprawność działania Meritum Polska w niniejszej sprawie, w zakresie działań przedsiębiorcy opisanych w l.1 sentencji decyzji, wynika z jej działania sprzecznego z powszechnie obowiązującą normą prawną tj. art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy kk. Powyższy przepis ma charakter bezwzględnie obowiązujący i reguluje przedmiotowy zakres informacji, jakie pożyczkodawca obowiązany jest zamieścić w umowie o pożyczkę zawartej z konsumentem. Zatem działanie przedsiębiorcy, polegające na niedopełnieniu tego obowiązku, poprzez pominięcie w umowie zawartej z konsumentem któregośkolwiek z obligatoryjnych elementów określających warunki pożyczki wymienionych w ww. art. 30 ust. 1 ustawy kk naraża pożyczkodawcę na zarzut naruszenia prawa, a zatem stosowania działań bezprawnych. Zatem wykazanie, iż przedsiębiorca naruszył na niekorzyść konsumenta bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa, po stwierdzeniu, iż doszło również do naruszenia lub zagrożenia naruszenia zbiorowego interesu konsumentów, przesądza o uznaniu działania przedsiębiorcy za naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy okik stypizowaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów są bezprawne działania przedsiębiorcy, polegające w szczególności na stosowaniu czynów nieuczciwej konkurencji. Zatem wykazanie, iż przedsiębiorca stosuje czyny nieuczciwej konkurencji, po stwierdzeniu iż doszło również do naruszenia lub zagrożenia naruszenia zbiorowego interesu konsumentów, przesądza o uznaniu działania przedsiębiorcy za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Analizując przesłankę bezprawności działań Spółki, pod kątem czynu nieuczciwej konkurencji z art. 3 ustawy znk, należy skoncentrować się na wskazaniu, w jaki sposób zachowanie Spółki uchybia dobrym obyczajom i poszanowaniu słuszych interesów konsumentów. Podnieść należy, że przepis art. 3 ww. ustawy, będący

klauzulą generalną, może stanowić samodzielną przesłankę bezprawności. W sposób analogiczny stosuje się klauzulę zawartą w art. 385¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 459 ze zm.), zwanej dalej: kc, stanowiącą samodzielną przesłankę przesądzającą o uznaniu treści postanowienia wzorca umowy za niedozwoloną, czy też art. 5 kc wskazujący na zasady współżycia społecznego. Potwierdzenie ww. stanowiska wynika z orzecznictwa i literatury, wskazując, że klauzule generalne to przepisy prawne, w których nie są dokładnie sprecyzowane wszystkie elementy składające się na hipotezę czy dyspozycję normy prawnej, a ocena konkretnego stanu faktycznego zostaje przerzucona na organ stosujący prawo¹ oraz, że istotą i funkcją klauzul generalnych w prawie cywilnym jest możliwość uwzględnienia w ocenie różnego rodzaju okoliczności faktycznych, które nie mogą – w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego – być według jakiegoś schematu mającego walor bezwzględny oceniane raz na zawsze i w sposób jednakowy².

Wykazanie bezprawności postanowień wskazanych w pkt I. 1 sentencji niniejszej decyzji.

Prezes UOKiK zakwestionował działania Meritum Polska, polegające na niepodawaniu w „Umowie Pożyczki Pieniężnej” informacji o wysokości prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu, co może stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy kk w brzemieniu j.t. Dz.U. z 2011 r. Nr 126 poz. 715 ze zm.), a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy okik.

W tym miejscu wskazać należy, iż z dniem 22 lipca 2017 r. art. 82 ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami z dnia 23 marca 2017r. (Dz.U. poz. 819) zmienił treść m.in. art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy kk, wprowadzając jednocześnie w art. 85 ust. 2 przepis przejściowy, zgodnie z którym: „*do umów o kredyt hipoteczny oraz umów o kredyt konsumencki, zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe*”. Stąd też stan faktyczny sprawy oceniany jest na podstawie brzemienia art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy kk, obowiązującego w dacie wszczęcia postępowania administracyjnego.

O ile samo pobieranie przez Spółkę od konsumenta prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu jest całkowicie legalne, co wynika z treści art. 50 ust. 1 ustawy o kk³, Prezes UOKiK wywodzi naruszenie zbiorowego interesu konsumentów przez Meritum Polska z bezprawności działania przedsiębiorcy w związku z naruszeniem 30 ust. 1 pkt 10) ustawy kk. Zgodnie bowiem

¹ A. Wolter, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, wyd. VIII, Warszawa 1986, str. 83.

² Wyrok SN z 29 marca 1979 r., III CRN 59/79, niepubl.

³ Art. 50 ust.1 Kredytodawca może zastrzec w umowie prowizję za spłatę kredytu przed terminem, pod warunkiem że ta spłata przypada na okres, w którym stopa oprocentowania kredytu jest stała, a kwota spłacanego w okresie dwunastu kolejnych miesięcy kredytu jest wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", z grudnia roku poprzedzającego rok spłaty kredytu.

2. Prowizja za spłatę kredytu przed terminem nie może przekraczać 1% spłacanej części kredytu, jeżeli okres między datą spłaty kredytu a terminem spłaty kredytu przekracza jeden rok.

3. W przypadku gdy okres, o którym mowa w ust. 2, nie przekracza jednego roku, prowizja za spłatę kredytu przed terminem nie może przekraczać 0,5% spłacanej części kwoty kredytu.

4. Prowizja, o której mowa w ust. 1-3, nie może być wyższa niż wysokość odsetek, które konsument byłby zobowiązany zapłacić w okresie między spłatą kredytu przed terminem, a uzgodnionym terminem zakończenia umowy, a także nie może być wyższa niż bezpośrednie koszty kredytodawcy związane z tą spłatą.

z jego treścią, umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności odsetkach, opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli znane są kredytodawcy, oraz warunkach na jakich koszty te mogą ulec zmianie.

Działanie bezprawne w tym wypadku, przybiera formę zaniechania zamieszczania w umowach pożyczki zawieranych z konsumentami informacji o wysokości prowizji pobieranej od konsumenta na rzecz Spółki z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu zawartej w opcji „obsługi pożyczki w domu konsumenta”. Z ustaleń poczynionych w trakcie postępowania administracyjnego wynika bowiem, że Spółka w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczek zawieranych w opcji „obsługi pożyczki w domu konsumenta” wprawdzie dokonywała obniżenia kosztów pożyczki (kosztów oprocentowania i za „obsługę pożyczki w domu”) tj. udzielała konsumentowi rabatu, w wysokości kosztów które dotyczyły okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy – stosowanie do art. 49 ust. 1 ustawy o kk, ale jednocześnie pomniejszała ten rabat o część „prowizji Przedstawiciela”, której przedstawiciel nie otrzymał w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki.

Powyższe działania stosowane były w oparciu o zapis Umowy Pożyczki: *„kwota rabatu za obsługę pożyczki w domu będzie uwzględniła dotychczasową historię spłat pożyczki udzielonej na podstawie umowy oraz koszt „prowizji Przedstawiciela” z tytułu wcześniejszej spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta”*. Sposób wyliczenia ww. rabatu Prezes UOKiK przedstawił na stronie 9-11 decyzji. Z przedstawionego sposobu wyliczenia wynika, że rabat dla konsumenta w związku ze spłatą przed terminem pożyczki zaciągniętej w opcji z „obsługą pożyczki w domu” był iloczynem liczby dni niewykorzystanej pożyczki i dziennej stawki „opłaty za obsługę w domu”, ponadto był pomniejszony o część „prowizji Przedstawiciela”, której przedstawiciel nie otrzymał w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki.

Zatem w sytuacji spłaty pożyczki przed terminem w opcji z „obsługą pożyczki w domu” konsument był obciążany kwotą części „prowizji Przedstawiciela”, której przedstawiciel nie otrzymał w związku z wcześniejszą spłatą pożyczki. Kwota ta stanowiła określony % od kwoty rabatu udzielonego konsumentowi i w ocenie Prezesa UOKiK stanowiła prowizję za spłatę kredytu przed terminem, o której mowa w art. 50 ust.1 ustawy o kk.

Jednak umowy pożyczki, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 30 ust.1 pkt 10) ustawy o kk, w żaden sposób nie definiowały ani nie określały wysokości tej prowizji, chociaż w każdym przypadku sposób jego wyliczenia był stały i stanowił iloczyn wartości (...) i kwoty rabatu udzielonego konsumentowi z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki.

Skoro Meritum Polska pobierała taką prowizję (a zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o kk może ją pobierać) to informacja o wysokości takiej opłaty lub sposobie jej wyliczenia, jeżeli wysokość opłaty jest nieznana w momencie zawierania umowy, powinna być zamieszczona w każdej umowie pożyczki zawartej z konsumentem w opcji „obsługi pożyczki w domu konsumenta”. Ponadto Meritum Polska musiała również podać w umowie pożyczki, w jaki sposób wysokość tej prowizji może ulec zmianie w zależności od daty wcześniejszej spłaty pożyczki.

Zastrzeżenie z art. 30 ust. 1 pkt 10) ustawy o kk, iż obowiązek zamieszczenia w umowie pożyczki informacji o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową, w zakresie, w jakim dotyczy również prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki, wynika również z obowiązku weryfikacji tej prowizji, pod kątem przesłanek z art. 50 ustawy o kk,

które sztywno regulują wysokość prowizji obciążającej konsumenta z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki.

W ocenie Prezesa UOKiK umowy pożyczki zawarte pomiędzy Meritum a konsumentami tego obowiązku, w zakresie umów pożyczki zawartych w opcji „obsługi pożyczki w domu konsumenta”, nie wypełniały, co dowodzi bezprawności działania przedsiębiorcy. Nie można bowiem uznać za wypełnienie obowiązku informacyjnego, w kontekście wskazanych wyżej celów, jakim ten obowiązek służy, wskazanie konsumentowi, że „kwota rabatu za obsługę pożyczki w domu będzie uwzględniała dotychczasową historię spłat pożyczki udzielonej na podstawie umowy oraz koszt prowizji Przedstawiciela z tytułu wcześniejszej spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta” wraz z dodatkowym zapisem, że: „pożyczkodawca nie zastrzega prowizji za wcześniejszą spłatę pożyczki.”

W związku z powyższym wykazano bezprawny charakter działań Meritum Polska, w zakresie praktyki opisaney w pkt I. 1 sentencji decyzji.

Meritum Polska zawierała z konsumentami umowy przewidujące obciążanie ich prowizją z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki do dnia 25 sierpnia 2013 r. zaś biorąc pod uwagę okres spłaty najdłuższych umów kredytu (41 tygodni), umowy takie mogły być w obrocie do 7 czerwca 2014 r. Zatem z datą 7 czerwca 2014 r. praktyka opisana w pkt I. 1 sentencji decyzji została zaniechana.

Wykazanie bezprawności naruszenia opisanego w pkt I. 2 sentencji niniejszej decyzji.

Prezes UOKiK zakwestionował ponadto działania Meritum Polska, polegające na:

- stosowaniu „opłaty za obsługę pożyczki w domu”, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy znk, a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy okik.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy okik zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w tym stosowanie czynów nieuczciwej konkurencji.

Poddając analizie wyżej opisane działania Meritum Polska pod kątem naruszenia artykułu 3 ust. 1 ustawy znk, na wstępie stwierdzić należy, iż przepis ten stanowi, że „*czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta*”.

W literaturze i orzecznictwie od lat podkreśla się różnorodność funkcji, jakie spełnia wskazany przepis. Spełnia on funkcję definiującą dla czynów uznawanych w ogólnym rozumieniu tego słowa za nieuczciwe, oraz uzupełnia katalog czynów niedozwolonych wyliczonych w części szczegółowej ustawy w ten sposób, iż w przypadku, gdy dojdzie do popełnienia czynu nieujętego w katalogu, wówczas podstawę jego oceny stanowić będzie samodzielnie art. 3 ust. 1, szeroko wykorzystywany w orzecznictwie. Czyn nieuczciwej konkurencji mieści w sobie nazwane (zidentyfikowane) i nienazwane (niezidentyfikowane) czyny nieuczciwej konkurencji. Potwierdzenie przykładowego charakteru wyliczenia czynów nieuczciwej konkurencji

znajdujemy także w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, w którym czytamy, że „wylczenie to ma charakter przykładowy, ponieważ nie jest możliwe ustalenie wyczerpującej i zamkniętej listy czynów nieuczciwej konkurencji. Wciąż bowiem ujawniają się w działalności gospodarczej, w toku rywalizacji przedsiębiorców, nowe postacie czynów sprzecznych z prawem lub uczciwością, a godzących w interes ogólnospołeczny, przedsiębiorców lub klientów. Jeśli zatem określone zachowanie nie mieści się w katalogu czynów wyraźnie zakazanych przez ustawę sądy mogą, na podstawie klauzuli generalnej jako uniwersalnego zakazu nieuczciwej konkurencji, uznać konkretny czyn za zabroniony i zastosować sankcje przewidziane w ustawie”⁴. Zatem zamieszczony w ust. 2 zwrot „w szczególności” oznacza, że również inne (niż wymienione) zachowania przedsiębiorcy da się zakwalifikować do kategorii czynów nieuczciwej konkurencji. Przy braku jakichkolwiek ograniczeń może to mieć miejsce zarówno w innych aktach normatywnych, jak i w orzeczeniach sądowych opartych na konkretnych stanach faktycznych. Co do zasady, czynem nieuczciwej konkurencji może być również naruszenie ogólnej normy art. 3 ust. 1 ww. ustawy.

Uznanie określonego zachowania za czyn nieuczciwej konkurencji wymaga łącznego spełnienia przesłanek wskazanych w przepisie art. 3 ust. 1 ww. ustawy:

- 1) działania podjętego w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą (co wynika z [art. 1](#) ustawy), które wykazuje:
- 2) sprzeczność z prawem lub dobrymi obyczajami, w konsekwencji którego doszło do
- 3) zagrożenia lub naruszenia interesu innego przedsiębiorcy lub klienta⁵.

Brak jakiegokolwiek z ww. elementów będzie oznaczać, że brak jest podstaw do uznania danego działania za czyn nieuczciwej konkurencji.

Przechodząc do omówienia tych przesłanek, w kontekście czynu zarzucanego Meritum Polska, wskazać należy, że czynem nieuczciwej konkurencji - jak słusznie podkreśla się w doktrynie – jest zarówno działanie, jak i zaniechanie przedsiębiorcy⁶.

Wskazać również należy, iż wykładnia pojęcia „naruszenie lub zagrożenie interesu” zakłada wyrządzenie szkody, co jednak nie jest tożsame ze szkodą w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego. Ustawa uznaje bowiem, że czyn nieuczciwej konkurencji zostaje popełniony nie tylko w razie naruszenia interesów innego przedsiębiorcy lub klienta, ale także w przypadku jedynie zagrożenia tym interesom, a więc jeszcze zanim dojdzie do wyrządzenia szkody⁷.

W ocenie Prezesa UOKiK, spełniona została pierwsza z przesłanek warunkujących wykazanie, iż działania Meritum Polska stanowią czyn nieuczciwej konkurencji. Z materiału dowodowego sprawy wynika bowiem, iż w zakresie żądania i pobierania od konsumentów ww. opłaty działania te miały charakter stały i ciągły. Ponadto podjęte zostały w związku z prowadzoną przez Spółkę działalnością gospodarczą. Stwierdzić należy, że zakwestionowane przez Prezesa UOKiK działania, to standardowe i wypracowane przez przedsiębiorcę czynności normalnie wykonywane w trakcie prowadzonej działalności gospodarczej. Czynności te wpisują się w politykę firmy w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, która jako miernik ustalenia wysokości opłaty „za obsługę pożyczki w domu konsumenta” zakłada pozyskanie 10

⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 lipca 1995 r., sygn. akt I Acr 308/95.

⁵ Wyrok SN z dnia 30 maja 2006 r., sygn. akt I CSK 85/06 (OSP 2008, z. 5, poz. 55).

⁶ Komentarz do art.3 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, M. Zdyb, Lex 2011.

⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 11 października 2005 r., sygn. akt I ACa 230/05, LEX nr 175164.

% zwrotu z zainwestowanego kapitału. Stąd też, uzasadnione jest twierdzenie, że zakwestionowane działania Meritum Polska podjęte zostały w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, co wyczerpuje pierwszą z ww. przesłanek.

Jak wspomniano wyżej, stwierdzenie stosowania przez przedsiębiorcę czynu nieuczciwej konkurencji wymaga wykazania jego bezprawności, czyli sprzeczności z prawem lub dobrymi obyczajami. Do jego popelnienia nie jest potrzebne wykazanie ani winy przedsiębiorcy, ani nawet świadomości, że jego zachowanie może być ocenione przez pryzmat naruszenia przepisów ustawy znk. Dla stwierdzenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa lub też narusza dobre obyczaje. Należy podkreślić, że ustawodawca w równym stopniu traktuje jako nieuczciwe i naganne zarówno czyny sprzeczne z prawem jak i czyny sprzeczne z dobrymi obyczajami. „Dobre obyczaje” jak wskazano już wcześniej, stanowią tzw. klauzulę generalną odsyłającą do systemu ocen i norm pozaprawnych – „dobrych obyczajów” oraz „interesów klientów”. W literaturze pojęcie dobrych obyczajów jest utożsamiane z zespołem norm etyczno-moralnych postępowania w działalności gospodarczej (czyli tradycyjną uczciwością kupiecką). Naruszenie zasad dobrych obyczajów oznacza zatem podejmowanie takich działań przez przedsiębiorcę, które w obrocie handlowym uznawane są za nieetyczne.

Wskazuje się, iż każda działalność gospodarcza (każda branża) wykształca swe własne dobre obyczaje; inna będzie zatem treść tych zasad wśród producentów, inna wśród handlowców⁸. Zatem określona branża wykształca swego rodzaju wskazówki postępowania, które powinny kierować działaniami uczciwych przedsiębiorców dla których nieobca jest uczciwość, przyzwoitość, prawość woli, lojalność i sprawiedliwość.

Wobec braku prawnego zdefiniowania pojęcia „dobrych obyczajów” (podobnie jak np. „zasad współżycia społecznego”), interpretacja znaczenia tego pojęcia jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny. W stosunkach z konsumentami „dobre obyczaje” powinny znaleźć wyraz we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania przedsiębiorcy zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy czy naiwności⁹. Wreszcie, za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania przedsiębiorcy, polegające na wykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji przez profesjonalistę w celu narzucenia nieekwiwalentnego świadczenia w stosunkach umownych z konsumentem.

Ustalenie konkretnego czynu za akt nieuczciwej konkurencji, wymaga zatem ustalenia, na czym określone działanie polegało oraz zakwalifikowanie go pod względem prawnym, poprzez przypisanie mu konkretnego deliktu szczegółowego, wymienionego w ustawie znk lub deliktu w nim niewymienionego ale odpowiadającego hipotezie art. 3 ust. 1 ww. ustawy¹⁰.

W ocenie Prezesa UOKiK, przy takim założeniu, uprawniony wydaje się wniosek, iż naruszeniem dobrego obyczaju w zakresie wykonywania działalności gospodarczej związanej z kształtowaniem treści stosunku obligacyjnego pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem jest tworzenie i stosowanie takich postanowień umowy, które godzą w równowagę kontraktową

⁸ M. Knypl, K. Trzcński, Znaczenie zwyczajów i dobrych obyczajów w prawie cywilnym i handlowym Przegląd Prawa Handlowego 1997, Nr 8, s. 15.

⁹ Wyrok SOKiK z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. akt. XVII AmA 118/04, Dz.Urz. UOKiK 2006 Nr 2 poz. 31.

¹⁰ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2002 r., sygn. akt III CKN.271/01 (OSNC 2004.Nr 2 poz. 26).

stron stosunku prawnego¹¹. Należy bowiem przyjąć, że z reguły umowy zawierane pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem mają charakter wzajemny. Swoboda stron w kształtowaniu wynikającego z umowy zobowiązania może mieć miejsce jedynie o tyle tylko, o ile postanowienia umowy nie podważają zasady ekwiwalentności świadczeń stron umowy wzajemnej z art. 487 § 2 kc. Stąd też działanie przedsiębiorcy, polegające na pobieraniu od konsumentów „opłaty za obsługę pożyczki w domu konsumenta” w wysokości zryczałtowanej, niemającej uzasadnienia w ponoszonych przez przedsiębiorcę kosztach, może podlegać ocenie, jako czyn nieuczciwej konkurencji z art. 3 ust. 1 ustawy znk.

Dokonując oceny działania Meritum Polska, polegającego na :

- stosowaniu „opłaty za obsługę pożyczki w domu”, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, pod kątem naruszenia prawa lub dobrego obyczaju z art. 3 ustawy znk, wskazać należy, że ocena ta uwzględniać musi, iż przepisy ww. ustawy mają na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania i działania podmiotów gospodarczych w warunkach wolnej konkurencji i dostępu do rynku na wolnych prawach¹². Mając na uwadze cele ustawy o znk, stwierdzić należy, że treść art. 3 nie wyklucza swobody stron w kształtowaniu treści zawieranych umów. Jednakże korzystanie przez strony z tej swobody nie może prowadzić do zawierania umów, które dają się zakwalifikować jako sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, a przy tym zagrażają lub naruszają interes konsumenta. Mając zatem na uwadze również zakazy zawarte w ustawie okik, które mają na celu również zapobieganie posługiwaniu się przez podmioty gospodarcze nieuczciwymi metodami, które pozwoliły przedsiębiorcy osiągnąć lepszą pozycję na rynku niż gdyby działały uczciwie i zgodnie z prawem stwierdzić należy, iż zakwestionowane działania Meritum Polska, polegające na pobieraniu od konsumentów „opłaty za obsługę pożyczki w domu konsumenta” w wysokości uzależnionej jedynie od wysokości pożyczki (opłata jest wyliczana jako iloczyn kwoty pożyczki i stałego wskaźnika) może naruszać dobre obyczaje, a zatem stanowić czyn nieuczciwej konkurencji. Uzasadniając powyższe stanowisko, w ocenie Prezesa UOKiK, stwierdzić należy, że wysokość opłaty za obsługę w domu powinna być ekwiwalentna względem wartości usługi świadczonej przez przedsiębiorcę. Przez ekwiwalentność w tym wypadku rozumie się uzależnienie wysokości tej opłaty od kosztu świadczonej usługi „obsługi pożyczki w domu”. Skoro konsument wybrał pożyczkę z opcją „obsługi pożyczki w domu” to z jednej strony konsument zaoszczędził pieniądze i czas potrzebny na dojazd do siedziby Spółki lub siedziby banku czy urzędu pocztowego, z drugiej jednak strony przedstawiciel Spółki poniósł koszt dojazdu do konsumenta, w tym również koszt swojej pracy. Zasadnie zatem może oczekiwać, że koszty pożyczki wzrosną proporcjonalnie do kosztów „obsługi pożyczki w domu konsumenta”, które są uzależnione przede wszystkim od ilości wizyt przedstawiciela Spółki w domu konsumenta. W przypadku usług świadczonych przez Meritum Polska tak jednak nie jest, sam przedsiębiorca nie jest w stanie wykazać ekwiwalentnego charakteru tej opłaty, ani ponoszonych kosztów, jakie tą opłatą są pokrywane. Przeprowadzone postępowanie wykazało natomiast, że opłata za „obsługę pożyczki w domu” rośnie wprost proporcjonalnie do kwoty pożyczki, jest natomiast niezależna od ilości rat pożyczki. W tej sytuacji pożyczkodawca udzielając pożyczek w różnej wysokości temu samemu konsumentowi, przy założeniu takiej samej ilości rat, pobiera różne opłaty za obsługę pożyczki w domu, chociaż odbiór pożyczki zawsze następuje na tych samych zasadach i warunkach. Zgodnie z przekazaną przez Spółkę

¹¹ Tak też w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 2/04).

¹² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2002 r., sygn. akt I KKN 1319/00 (OSNC 2004.Nr 5 poz. 73)

tabelą opłat stosowaną w 2012 r. w przypadku pożyczki na kwotę 500 złotych udzielanej na 28 tygodni, opłata ta wynosiła 327,39 złotych, zaś w przypadku pożyczki na kwotę 3500 złotych udzielanej na 28 tygodni opłata ta wynosiła 2207,73 złotych. Opłata za obsługę pożyczki w domu wynosi zatem, w pierwszym przypadku 65 % kwoty pożyczki, a drugim przypadku 63 % kwoty pożyczki (dane strona 11-13 decyzji). Natomiast w 2013 r. opłata za obsługę pożyczki w domu na kwotę 500 złotych udzielanej na 28 tygodni, wynosiła 396,47 zł, co stanowi 79,29 % pożyczki w kwocie 500 zł (dane strona 9 decyzji).

Uzasadnione jest zatem stanowisko, że za naruszające dobre obyczaje uznać należy działania Meritum Polska, polegające na ustaleniu i pobieraniu od konsumentów nieekwiwalentnej opłaty za obsługę pożyczki w domu konsumenta. Opłata ta ma charakter wyłącznie ryczałtowy, przy czym wysokość tego ryczałtu jest dowolnie ukształtowana przez Spółkę, przez co nie ma możliwości jej weryfikacji pod kątem kosztowym oraz zysku, jaki przynosi przedsiębiorcy. Opłata ustalana w 2012 r. i 2013 r. na poziomie od 63 % do 79,29 % kwoty pożyczki, jest bardzo wysoka, przy czym zwrócić należy uwagę na to, że poza tą opłatą konsument musi ponieść jeszcze koszt opłaty przygotowawczej oraz oprocentowania pożyczki. W ocenie Prezesa UOKiK obciążenie konsumentów dowolnie ustaloną przez Spółkę opłatą w związku z udzieloną pożyczką oznacza, że przedsiębiorca przerzuca na konsumentów nie tylko koszty prowadzonej działalności ale również ponoszone ryzyko gospodarcze, przy czym działania takie opierają się na systematycznym wykorzystywaniu niedoświadczenia lub słabości drugiej strony umowy, a nadto wykorzystaniu „przymusowej” częstokroć sytuacji życiowej konsumenta, który musi pozyskać pożyczkę pieniężną, aby mógł sfinansować założone cele. Wskazać należy, iż w sytuacji braku określenia przepisami prawa do dnia 11 października 2015 r. maksymalnej wysokości opłat, które mogą obciążać pożyczkobiorcę z tytułu zaciągnięcia kredytu konsumenckiego, przesłanka „dobrego obyczaju” jest jedynym miernikiem oceny zachowania przedsiębiorcy w tym zakresie.

W ocenie Prezesa UOKiK, korzystanie przez strony z zasady swobody umów, nie może prowadzić do zawierania umów, które dają się zakwalifikować jako sprzeczne z dobrymi obyczajami, a przy tym zagrażają lub naruszają interes konsumenta. Mając zatem na uwadze zakazy zawarte w ustawie okik, które mają na celu również zapobieganie posługiwaniu się przez podmioty gospodarcze nieuczciwymi metodami, które pozwoliły przedsiębiorcy osiągnąć lepszą pozycję na rynku, niż gdyby działały uczciwie i zgodnie z prawem, stwierdzić należy, iż zakwestionowane działania stosowane wskutek wykorzystania silniejszej pozycji rynkowej, świadczą o naruszeniu dobrego obyczaju, w rozumieniu art. 3 ust.1 ustawy znk.

W ocenie Prezesa UOKiK wzmacnia wskazaną wyżej argumentację, co do naruszenia zakwestionowanymi działaniami Meritum Polska interesów konsumentów, fakt dokonania przez ustawodawcę ograniczeń w dowolności kształtowania przez kredytodawców kosztów pożyczek/ kredytów w związku z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw, (Dz.U. z 2015 r. poz. 1357). Zmiany te wprowadzone zostały do ustawy o kk z dniem 11 listopada 2015 r. i polegają między innymi na (art. 36 a):

- wprowadzeniu maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego - 25 % całkowitej kwoty kredytu i 30 % tej kwoty w stosunku rocznym;
- pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu. W myśl ustawy pozaodsetkowe koszty kredytu to wszystkie koszty,

które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek.

W przypadku naruszenia przez kredytodawcę ww. limitów: kosztów pozaodsetkowych oraz opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu i odsetek za opóźnienia, konsument będzie miał możliwość zwrotu kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 tej ustawy, przepisy zmienione tą ustawą, stosuje się do umów o kredyt konsumencki zawartych po dniu wejścia w życie art. 7, tj. po 11 października 2015 r. Ponieważ przedmiotem oceny Prezesa UOKiK są wzorce umowne i umowy zawierane z konsumentami przed 26 sierpnia 2013 r. zatem zmiana przepisów ustawy kk nie ma bezpośredniego wpływu na ocenę działań Meritum Polska dokonywaną w niniejszej decyzji.

Meritum Polska zawierała z konsumentami umowy przewidujące opłatę za obsługę pożyczki w domu do dnia 25 sierpnia 2013 r. zaś biorąc pod uwagę okres spłaty najdłuższych umów kredytu (41 tygodni), umowy takie mogły być w obrocie do 7 czerwca 2014 r. Zatem z datą 7 czerwca 2014 r. praktyka w zakresie opisanym w pkt I. 2 sentencji decyzji została zaniechana.

Wykazanie bezprawności naruszeń przedsiębiorcy wskazanych w pkt I. 3 sentencji niniejszej decyzji.

Prezes UOKiK zakwestionował ponadto działania Meritum Polska, polegające na:

- stosowaniu opłaty przygotowawczej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy znk, a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Opłata przygotowawcza, była pobierana przez Meritum Polska w celu zrekompensowania kosztów czynności związanych z przygotowaniem zawarcia umowy. Co do zasady, koszty takich przygotowań są takie same. Natomiast w toku prowadzonego postępowania ustalono, że opłata przygotowawcza ustalona była przez Meritum Polska jako kwota ryczałtowa stanowiąca określony procent całkowitej kwoty pożyczki, a zatem jej wysokość była uzależniona wyłącznie od kwoty pożyczki. Oznacza to, że „opłata przygotowawcza” była tym wyższa im wyższa była kwota pożyczki.

Mając na uwadze ocenę ww. działania pod kątem postawionego przedsiębiorcy zarzutu naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy znk, stwierdzić należy, że aktualne są również w tym przypadku teoretyczne rozważania Prezesa UOKiK dotyczące istoty ww. praktyki zamieszczone przy omawianiu pkt I. 2. i nie ma potrzeby ich ponownego przytaczania.

Nie mniej jednak, również w tym przypadku, stwierdzenie stosowania przez Meritum Polska czynu nieuczciwej konkurencji wymaga wykazania:

- 1) działania podjętego w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą (co wynika z [art. 1](#) ustawy), które wykazuje
- 2) sprzeczność z prawem lub dobrymi obyczajami w konsekwencji którego doszło do
- 3) zagrożenia lub naruszenia interesu innego przedsiębiorcy lub klienta.

W ocenie Prezesa UOKiK, spełniona została pierwsza z przesłanek warunkujących wykazanie,

iż działania Meritum stanowią czyn nieuczciwej konkurencji. Z materiału dowodowego sprawy wynika bowiem, iż w zakresie żądania i pobierania od konsumentów opłaty przygotowawczej działania Spółki miały charakter stały i ciągły. Ponadto podjęte zostały w związku z prowadzoną przez Spółkę działalnością gospodarczą. Stwierdzić należy, że zakwestionowane przez Prezesa UOKiK działania, to standardowe i wypracowane przez przedsiębiorcę czynności normalnie wykonywane w trakcie prowadzonej działalności gospodarczej. Czynności te wpisują się w politykę firmy w zakresie określonych celów gospodarczych. Stąd też, uzasadnione jest twierdzenie, że zakwestionowane działania Meritum Polska podjęte zostały w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Przechodząc do wykazania spełnienia drugiej przesłanki z art. 3 ust. 1 ustawy znk, stwierdzić należy, iż opisane wyżej zachowanie Spółki nie mieści się w wymienionym w ustawie katalogu czynów nieuczciwej konkurencji. Ocena jego uczciwość winna być zatem dokonana przez pryzmat klauzuli generalnej czynu nieuczciwej konkurencji (art. 3 ust. 1 ustawy znk).

W jednym z wyroków SN wskazał, że, "(...) nieuczciwe w rozumieniu ustawy o znk jest każde zachowanie się przedsiębiorcy (...), które narusza m.in. dobre obyczaje i jeżeli zachowanie takie zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta, podpada pod art. 3 tej ustawy. Konieczne jest jedynie wykazanie przez uprawnionego, jaki dobry obyczaj doznał naruszenia, oraz, że nieprzestrzeganie tego obyczaju zagrażało lub naruszyło interes konkurenta"¹³.

Wskazując na „dobry obyczaj”, który doznał naruszenia wskutek działań Meritum Polska, ponownie odwołać się należy w tym zakresie do dorobku orzecznictwa sądowego wskazującego na standardy pozwalające na indywidualizację pojęcia w kontekście konkretnego stanu faktycznego. Wskazać należy, że ich treść znalazła odzwierciedlenie nie tylko w poglądach doktryny i orzecznictwa, ale i w takim, a nie innym poczuciu prawa.

Zatem, uprawniony wydaje się wniosek, iż naruszeniem dobrego obyczaju w zakresie wykonywania działalności gospodarczej związanej z kształtowaniem treści stosunku obligacyjnego pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem jest tworzenie i stosowanie takich postanowień umowy, które godzą w równowagę kontraktową stron stosunku prawnego na niekorzyść konsumenta¹⁴. Należy bowiem przyjąć, że z reguły umowy zawierane pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem mają charakter wzajemny. Swoboda stron w kształtowaniu wynikającego z umowy zobowiązania może mieć miejsce jedynie o tyle tylko, o ile postanowienia umowy nie podważają zasady ekwiwalentności świadczeń stron umowy wzajemnej z art. 487 § 2 kc. Stąd też działanie przedsiębiorcy, polegające na pobieraniu od konsumentów dowolnie ustalonej „opłaty przygotowawczej”, niemającej uzasadnienia w ponoszonych przez przedsiębiorcę kosztach, może podlegać ocenie, jako czyn nieuczciwej konkurencji z art. 3 ust. 1 ustawy o znk.

Przyjmując zatem jako standard zachowania przedsiębiorcy udzielającego konsumentom pożyczek pieniężnych przestrzeganie powszechnie przyjętych zasad uczciwości kupieckiej, prawości w konkretnych działaniach, kompetencji i uczciwości; zachowania należytej staranności i profesjonalizmu, dochowania należytej staranności przy przedstawianiu informacji o produkcie jak również przestrzegania zasady równości w stosunkach pomiędzy partnerami rynkowymi, uznać należy, że wynikają z nich obowiązki i powinności dotyczące określonych zachowań. W stosunkach z konsumentami powinien on znaleźć wyraz również w rzetelnym

¹³ Wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., sygn. akt II CSK 363/07, LEX nr 432207.

¹⁴ Tak też w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 2/04.

traktowaniu konsumentów i szacunku dla kontrahenta – konsumenta, przejawiającego się w nienarzucaniu nierównoprawnych (tj. nieekwiwalentnych) warunków umowy zawieranych z wykorzystaniem słabszej strony umowy, braku przejrzystości warunków umowy, co sprzyja dezorientacji konsumenta i wskutek tego podejmowaniu przez niego decyzji, których w braku takiej dezorientacji nie podjąłby, wreszcie maksymalizacji zysku przedsiębiorcy kosztem interesów konsumenta.

Dokonując oceny działania Meritum Polska, stwierdzić należy, iż w okolicznościach sprawy doszło nie tylko do naruszenia zasady równości w stosunkach pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem wskutek naruszenia zasady ekwiwalentności świadczeń. Naruszenie to przejawiało się w ustaleniu „opłaty przygotowawczej” w całkowitym oderwaniu od kosztów przygotowania umowy pożyczki, jak bowiem wykazało przeprowadzone postępowanie, Meritum Polska wykonując jednakowe, standardowe czynności przy przygotowywaniu każdej umowy pożyczki żądała opłat przygotowawczych w wysokości uzależnionej wyłącznie od kwoty pożyczki. Zatem ponosząc takie same koszty z tytułu przygotowania każdej umowy pożyczki, Meritum Polska pobierała tym wyższe opłaty przygotowawcze im wyższa była kwota pożyczki, gdy tymczasem, jak chociażby wskazuje tytuł opłaty, powinna ona na zasadzie ekwiwalentności odzwierciedlać koszty przygotowania umowy pożyczki. Poza naruszeniem ww. zasady, w ocenie Prezesa UOKiK, naruszone zostały standardy obrotu z konsumentem, które nakazują szacunek, prawość, uczciwość i poszanowanie interesu konsumenta. Do zakwestionowanego działania dochodziło bowiem w sytuacjach specyficznych, które narażają konsumenta na dyktat przedsiębiorcy, zaś Spółce umożliwiają wykorzystanie przewagi nad konsumentem. Chodzi o to, że w przeważającej większości konsumenci składający wnioski o udzielenie pożyczki do Spółki, to konsumenci, którzy nie spełniają warunków otrzymania pożyczki w banku, osoby o niskich dochodach i braku specjalistycznej wiedzy prawniczej czy ekonomicznej. Wobec tego pożyczka od Spółki (lub od innego pożyczkodawcy udzielającego pożyczek na podobnych warunkach) jest dla nich jedynym możliwym źródłem pozyskania środków finansowych. Często konsumenci decydują się na korzystanie z tego typu usług w nagłych i przymusowych sytuacjach życiowych. Wszystko to sprawia, że konsumenci działają poniekąd pod przymusem, w związku z czym ich proces decyzyjny nie jest do końca swobodny, a racjonalność ocen nie jest zachowana. W tej sytuacji warunki umowy pożyczki wprowadzone są do umów z wykorzystaniem trudnych i przymusowych położeń konsumentów, co świadczy o naruszeniu dobrego obyczaju, wyrażający się w szacunku do konsumenta.

W wyroku Sądu Okręgowego Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, sąd ten uznał, że *„istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka i wartości, które służą jego emanacji. Nie chodzi przy tym tylko o podmiot konkurencyjny, ale także o konsumentów i klientów”*¹⁵.

Powyższa ocena, uwzględnia okoliczność, iż istotą działalności gospodarczej, w tym również prowadzonej przez Meritum Polska, jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych. Jednakże cel prowadzonej działalności gospodarczej ukierunkowany na maksymalizację zysku nie powinien przesłaniać „dobrego obyczaju”, który nie uzasadnia nadmiernego obciążania konsumentów opłatami chęcią przedsiębiorcy do przerwania na konsumentów wszystkich kosztów prowadzonej działalności, ryzyka gospodarczego oraz osiągnięcia nadmiernie wysokiego zysku. W ocenie Prezesa UOKiK, działanie polegające na stosowaniu wysokich opłat towarzyszących udzielaniu pożyczki, przy stosunkowo niewysokim oprocentowaniu pożyczki ma na celu

¹⁵ wyrok SOKiK z dnia 23 lutego 2006 r., sygn. akt XVII Ama 118/04 (Dz. Urz. UOKiK Nr 2, poz. 31)

zdezorientowanie pożyczkobiorcy, co do oceny atrakcyjności pożyczki, w celu zachęcenia do jej nabycia. W powszechnym rozumieniu zysk pożyczkodawcy pochodzi z oprocentowania oferowanych produktów. Stąd też wysokość oprocentowania jest dla konsumenta jednym ze wskaźników oceny atrakcyjności oferty pożyczkodawcy. W sytuacji, gdy oprocentowanie oferty pożyczki wynosi (...) konsument może dokonać pochopej oceny oferty, nie zważając na to, że poza oprocentowaniem (...) musi ponieść dodatkowe koszty, które tak naprawdę, nie odzwierciedlają kosztów poniesionych przez pożyczkodawcę ale ukrywają również dodatkowy zysk nie ujęty w oprocentowaniu. Takie właśnie działania, polegające na rozłożeniu zakładanego poziomu zysku na kilka elementów opłat ponoszonych przez konsumenta pod nazwą „kosztów przygotowawczych” lub „opłaty za obsługę w domu” pozwala przedsiębiorcy na podstępne ukrycie przed konsumentem wysokości zysku przedsiębiorcy, który to wskaźnik ma wpływ na ocenę atrakcyjności oferty. Stąd też stosowanie podobnego mechanizmu działania w obrocie z konsumentami, możliwe jedynie w warunkach wykorzystania niewiedzy i przymusowego położenia konsumentów, narusza szacunek i zasadę równego traktowania konsumentów, a zatem dobry obyczaj, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy znk.

Spełniona również została przesłanka warunkująca uznanie działania Meritum Polska jako czyn nieuczciwej konkurencji tj. zagrożenie lub naruszenie interesu konsumenta. Przejawia się to w możliwości naruszenia finansowych interesów konsumentów, na których przerzucone zostały nie tylko koszty działalności prowadzonej przez Meritum Polska ale również ryzyko gospodarcze. Działanie takie ma cechy wyzysku (art. 388 kc) w stosunku zobowiązaniowym łączącym Meritum Polska i konsumentów, stąd zostało zakwalifikowane jako naruszające dobre obyczaje.

W ocenie Prezesa UOKiK, wzmacnia jego argumentację, co do naruszenia interesów konsumentów zakwestionowanymi wyżej działaniami Meritum Polska, fakt dokonania przez ustawodawcę ograniczeń w dowolności kształtowania przez kredytodawców kosztów pożyczek/kredytów w związku z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw, (Dz.U. z 2015 r. poz. 1357), co znajduje zastosowanie również do „opłaty przygotowawczej”. Zmiany wprowadzone bowiem do ustawy o kk z dniem 11 listopada 2015 r. i polegają między innymi na (art. 36 a):

- określeniu maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego - 25 % całkowitej kwoty kredytu i 30 % tej kwoty w stosunku rocznym;
- pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu. W myśl ustawy pozaodsetkowe koszty kredytu to wszystkie koszty, które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek.

Pozaodsetkowe koszty kredytu zgodnie z brzmieniem art. 5 pkt 6a ustawy kk – to wszystkie koszty, które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek, a zatem również opłata przygotowawcza.

Zatem, w ocenie ustawodawcy, dowolność w ustalaniu przez kredytodawców pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego winna zostać ograniczona, ponieważ w sposób nieuzasadniony naruszała interesy kredytobiorców.

Jednak w niniejszym postępowaniu, poziom opłaty przygotowawczej, jako składnik pozaodsetkowych kosztów pożyczki, pod kątem ewentualnego naruszenia art. 26 a ustawy kk nie mógł być badany na podstawie ww. art. 36 a, ponieważ zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia

5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw, przepisy zmienione tą ustawą, stosuje się do umów o kredyt konsumencki zawartych po dniu wejścia w życie art. 7, tj. po 11 października 2015 r. Ponieważ przedmiotem oceny Prezesa UOKiK są wzorce umowne i umowy zawierane z konsumentami przed 26 sierpnia 2013 r. zatem zmiana przepisów ustawy kk nie ma bezpośredniego wpływu na ocenę działań Meritum Polska dokonywaną w niniejszej decyzji, również co do pkt I.3.

Stąd też, wobec spełnienia wszystkich przesłanek z art. 3 ust. 1 ustawy znk, należy stwierdzić, iż działanie Meritum Polska opisane w pkt I. 3 sentencji decyzji było sprzeczne z dobrymi obyczajami, a tym samym stanowiło czyn nieuczciwej konkurencji z art. 3 ust. 1 ww. ustawy.

Meritum Polska zawierała z konsumentami umowy przewidujące opłatę przygotowawczą za udzielenie pożyczki do dnia 25 sierpnia 2013 r. zaś biorąc pod uwagę okres spłaty najdłuższych umów kredytu (41 tygodni), umowy takie mogły być w obrocie do 7 czerwca 2014 r. Zatem z datą 7 czerwca 2014 r. praktyka w zakresie opisanym w pkt I. 3 sentencji decyzji została zaniechana.

Ad. 3) Wykazanie, że praktyki godzą w zbiorowe interesy konsumentów

Ustawa okik definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w te interesy bezprawne działanie przedsiębiorcy ([art. 24 ust. 2](#) ustawy okik). Natomiast co do pojęcia „naruszenia zbiorowego interesu konsumentów” ustawodawca ograniczył się jedynie do stwierdzenia w art. 24 ust. 3 ww. ustawy, że „nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów”.

W przedmiotowej sprawie Prezes UOKiK ma do czynienia z możliwym zagrożeniem naruszenia praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnymi wzorcami umowy i zawarli, bądź mogli zawrzeć z przedsiębiorcą umowy pożyczki zawierające niekorzystne dla nich postanowienia. W okolicznościach niniejszej sprawy zarzut bezprawności działań Meritum Polska zagrażających lub naruszających zbiorowy interes konsumentów, polegał na stosowaniu w obrocie z konsumentami postanowień, których treść w zakresie zawartego w nim obowiązku informacyjnego, naruszała bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa (pkt I.1 sentencji decyzji) oraz na stosowaniu przy zawieraniu umów pożyczki z konsumentami dodatkowych opłat w ustalonej z góry, ryczałtowej wysokości, niemającej uzasadnienia w kosztach ponoszonych przez przedsiębiorcę (pkt I. 2 i pkt I.3 sentencji decyzji). W efekcie takiego działania istnieje możliwość narażenia interesów ekonomicznych nieokreślonej z góry liczny konsumentów, bowiem potencjalnie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy może nie dotyczyć interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz może naruszać uprawnienia określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy klientów Meritum Polska.

Wykazano zatem, iż opisane wyżej praktyki mogą godzić w zbiorowe interesy konsumentów. W związku z powyższym, Prezes UOKiK stwierdził, że wykazano spełnienie trzeciej przesłanki niezbędnej do uprawdopodobnienia stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 3 ustawy okik.

Podstawa prawna wydania decyzji w pkt I 1, I. 2, I.3.

Art. 27 ust. 1 ustawy okik stanowi, że nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W przypadku określonym w ust.1 Prezes UOKiK wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (art. 27 ust. 2 ustawy okik).

Meritum Polska oświadczył, że zawierał z konsumentami umowy pożyczki do dnia 25 sierpnia 2013 r. Biorąc zatem pod uwagę okres spłaty najdłuższych umów kredytu (41 tygodni), stwierdzić należy, iż umowy takie mogły być w obrocie do 7 czerwca 2014 r. Zatem z datą 7 czerwca 2014 r. praktyki w zakresie opisanym w pkt I. 1, I 2 i I 3 sentencji decyzji zostały zaniechane..

Stąd, podstawą prawną wydania decyzji w pkt I.1 , I.2 i I.3 sentencji decyzji jest art. 27 ust. 1 i 2 ustawy okik.

Wskazać również należy, iż podstawą prawną decyzji jest wskazany wyżej art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w brzmieniu nadanym w . Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm., bowiem ustawą z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945), wprowadzono zmiany do tej ustawy, stanowiąc jednocześnie w art. 3 iż: „do spraw, w których postępowanie wszczęto przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile przepisy art. 4, art.7, art.10 i art.11 nie stanowią inaczej”.

Podnieść również należy, iż Meritum Polska w toku postępowania administracyjnego o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, zakończonego wydaniem niniejszej decyzji, złożył wniosek o objęcie decyzją zobowiązującą, a zatem o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy okik również zakwestionowanych działań objętych pkt I.1, I.2. i I.3 sentencji niniejszej decyzji. Meritum Polska podjął działania zmierzające do zapobieżenia zarzuconym naruszeniom, poprzez złożenie zobowiązania do ich zmiany.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy okik, jeżeli w toku postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1 tej ustawy, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes UOKiK może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W decyzji takiej, jak wynika z art. 28 ust. 1 ustawy okik. Prezes UOKiK winien jedynie uprawdopodobnić, że przedsiębiorca stosuje praktyki, o których mowa w art. 24 w.w ustawy, natomiast w braku możliwości wydania decyzji „zobowiązującej” stosowanie praktyki winno być udowodnione. W wyroku z dnia 5 maja 1995 r. (sygn. akt: S.A./Wr 2223/94) Naczelny Sąd Administracyjny orzekł, że: *uprawdopodobnienie stanowi środek zastępczy dowodu w znaczeniu ścisłym, a zatem środek nie dający pewności, lecz tylko wiarygodność (prawdopodobieństwo) twierdzenia o jakimś fakcie [...] Chodzi nie o przeprowadzenie dowodu na okoliczność podnoszonych przez Wnioskodawcę zarzutów, lecz o wskazanie okoliczności wystarczających dla powzięcia przekonania o prawdopodobieństwie zaistnienia podnoszonych okoliczności.* Takie samo stanowisko zajęła doktryna. E. Iserzon w komentarzu do kodeksu

postępowania administracyjnego podniósł, że: *udowodnienie czyni istnienie pewnego faktu pewnym, uprawdopodobnienie – tylko prawdopodobnym. Udowodnienie służy celowi przekonania organu orzekającego o prawidłowości pewnego twierdzenia, uprawdopodobnienie służy celowi obudzenia w organie orzekającym ufności w to, że pewne twierdzenie odpowiada prawdzie. (...) Uprawdopodobnienie jest to czynność procesowa stwarzająca w świadomości organu orzekającego mniejszy lub większy stopień przekonania o prawdopodobieństwie jakiegoś faktu*¹⁶. Interpretacja przytoczonego powyżej przepisu, wskazuje również, że jego zastosowanie może mieć miejsce, gdy do uprawdopodobnienia stosowania praktyki dochodzi na wczesnym etapie postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, skoro jako przesłankę warunkującą możliwość wydania decyzji wskazuje: uprawdopodobnienie, – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1 tej ustawy, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania. Ponieważ kolejną przesłanką warunkującą wydanie decyzji w oparciu o art. 28 ust. 1 i 2 ww ustawy jest złożenie przez przedsiębiorcę zobowiązania do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia zarzuconym przedsiębiorcy naruszeniom, to, w ocenie Prezesa UOKiK, złożenie takiego zobowiązania również powinno mieć miejsce na wczesnym etapie postępowania. Regulacja wprowadzona art. 28 ust. 1, 2 i 3 ustawy okik ma na celu maksymalne skrócenie prowadzonego postępowania administracyjnego i szybkie wydanie decyzji, jeżeli okoliczności sprawy – już na początkowym jego etapie, są dostatecznie wyjaśnione, a sama praktyka uprawdopodobniona. Istotne dla uznania, że zachodzą warunki do wydania decyzji zobowiązującej jest również stanowisko przedsiębiorcy w zakresie przedstawionego mu zarzutu, prezentowane na tym etapie postępowania, którego przejawem jest złożone zobowiązanie. Przyjmuje się, że dla przyjęcia przez Prezesa UOKiK treści złożonego zobowiązania, przedsiębiorca winien uznać postawiony mu zarzut. W ocenie Prezesa UOKiK warunki powyższe nie zaistniały w odniesieniu do praktyk stwierdzonych w pkt I.1, I. 2 i I.3 sentencji decyzji, a to z uwagi zarówno na treść złożonego zobowiązania, co dotyczy praktyk stwierdzonych w pkt I.1, jak i termin jego złożenia, co dotyczy praktyk stwierdzonych w pkt I. 2 i I. 3 sentencji decyzji. Ponadto, o ocenie Prezesa UOKiK, w okolicznościach niniejszej sprawy, w odniesieniu do ww. praktyk, nie zaszły warunki do pozytywnego rozpatrzenia takiego wniosku i wydania decyzji zobowiązującej, bowiem propozycje zmian przedstawione przez Meritum Polska były bezcelowe wobec zaniechania stosowania praktyk zarzuconych Spółce.

Ad. II sentencji decyzji

Koszty postępowania

Zgodnie z art. 77 ust.1 ustawy okik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty tego postępowania, przy czym, zgodnie z art. 80 powołanej ustawy, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Zgodnie z art. 262 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego w brzmieniu nadanym w Dz.U. z 2013 r. poz. 267 ze zm. „stronę obciążają te koszty postępowania, które:

- 1) wynikły z winy strony;

¹⁶ E. Iserzon, (w:) E. Iserzon, J. Starościak, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, wydanie IV, Warszawa 1970.

2) zostały poniesione w interesie lub na żądanie strony, a nie wynikają z ustawowego obowiązku organów prowadzących postępowanie.

Z kolei, zgodnie z art. 263 § 1 i 2 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego w brzemieniu nadanym w Dz.U. z 2013 r. poz. 267 ze zm. do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron – w przypadkach przewidzianych w art. 56, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych.

Jak z powyższego wynika, do kosztów tych zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 (koszty osobistego stawiennictwa), a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Artykuł 263 § 2 k.p.a. daje nadto organowi możliwość zaliczenia do kosztów postępowania także innych kosztów bezpośrednio związanych z rozstrzygnięciem sprawy, bowiem wskazane wyżej koszty postępowania nie stanowią katalogu zamkniętego katalogu. Oceny, jakie to będą koszty, dokonuje w każdym przypadku Prezes UOKiK.

Wskazać przy tym należy, iż z dniem 1 czerwca 2017 r. art. 1 ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania administracyjnego oraz zmianie niektórych innych ustaw z dnia 7 kwietnia 2017r. (Dz.U. poz. 935) wprowadził zmiany do ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, między innymi do art. 263. Jednocześnie art. 16 ustawy zmieniającej wskazał iż: „do postępowań administracyjnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia niniejszej ustawy ostateczną decyzją lub postanowieniem stosuje się przepisy ustawy zmienianej w [art. 1](#), w brzmieniu dotychczasowym, z tym że do tych postępowań stosuje się przepisy [art. 96a-96n](#) ustawy zmienianej w [art. 1](#)”. Zatem postanowienie o kosztach postępowania administracyjnego, oparte jest na art. 262 § 1, 263 §1 i 2 Kpa w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania administracyjnego.

W postępowaniu, które kończy niniejsza decyzja, Prezes UOKiK stwierdził, w pkt I. 1 i I.2 sentencji decyzji stosowanie przez Meritum Polska praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 oraz art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy okik, a zatem „jest zobowiązany ponieść koszty postępowania”, w kwocie (...)zł, którymi w okolicznościach niniejszej sprawy, są:

- koszty wynagrodzenia kuratora za sprawowaną funkcję i poniesione przez niego wydatki, ustalone przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w łącznej wysokości (...) zł Postanowieniem z dnia 22 marca 2017 r. sygn. akt P.o. VIII Ns – Rej KRS 27784/15/406.
- wydatki w kwocie (...) zł związane z korespondencją Prezesa UOKiK prowadzoną w postępowaniu wyjaśniającym i administracyjnym.

Jednocześnie na podstawie art. 264 § 1 k.p.a. w związku art. 83 ustawy okik, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyznacza przedsiębiorcy termin 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji jako termin uiszczenia ww. kosztów postępowania i wskazuje, że należy je wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie : NBP O/O Warszawa 51 1010 0078 7822 31 00 0000.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm) w związku z treścią art. 3 i 11 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945) w związku z treścią art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.) – w związku z treścią art. 2 i 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 945), od niniejszej decyzji stronie przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, wnoszone za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie, ul. Ochotnicza 10, 20–012 Lublin.

W przypadku zakwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach postępowania, zawartego w punkcie II niniejszej decyzji - stosownie do treści art. 81 ust. 5 ustawy okik w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy okik stronie przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia niniejszej decyzji, wnoszone za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie, ul. Ochotnicza 10, 20 – 012 Lublin.

z upoważnienia Prezesa UIKIK
Dyrektor Delegatury UOKIK w Lublinie
Ewa Wiszniowska

Otrzymuje :

- 1) Meritum Polska Sp. z o.o.**
ul. Słubicka 5 a
61 - 615 Poznań

